

בס"ד, י"ח תשרי התשפ"ז

בכורות י"א – שווי הפדיון של החמור, פדיית פטר של אחר ומעשר טבליים

שאלות:

1. רון פודה פטר חמור. מה צריך להיות שווי השה שהוא נותן לכהן?

שווי השה של הפדיון

- בסוף הדף הקודם ראינו את המחלוקת האם פודים בשה ששווה פחות משקל, ורב נחמן פסק כחכמים שאפשר, ורב יוסף אמר שאפילו בשה כחוש ששווה מעה. בדף הזה הגמרא ממשיכה לדון בשווי השה.
מסופר שרבי יהודה נשיאה שלח את פטר החמור שלו אל רבי טרפון ושאל כמה עליו לתת לכהן. רבי טרפון ענה שאמרו חכמים ש"עין יפה" (נדיבה) נותנת שם בשווי סלע, "עין רעה" בשווי שקל, ובינונית בשווי "רגיא".
רבא אמר שההלכה היא רגיא, שהוא שלושה דינרים: ממוצע בין סלע (ארבעה דינרים) לשקל (שני דינרים), והוא "רגיל הכא ורגיל הכא" (קרוב לכאן ולכאן).
הגמרא מקשה: זה סותר את מה שרב נחמן פסק, שאפשר לפדות אפילו בשה כל שהוא! ועונה שמי שבא לשאול אומרים לו לתת רגיא, ומי שעושה מעצמו יוצא ידי חובה גם בשה ששווה מעה.
- לגבי פדיון בלי שה: ריש לקיש אמר שמי שיש לו פטר חמור ואין לו שה פודה אותו בשוויו. הגמרא שואלת: לשיטת מי? כרבי יהודה? הרי הוא אמר שהתורה הקפידה על שה! ולכן רב אחא אמר שזה כרבי שמעון, אבל רבינא הקשה עליו שההלכה כרבי יהודה, והמשנה שלנו גם סתמה כמוהו, כנגד דעת רבי שמעון כשהיא אמרה שפטר החמור אסור בהנאה, ולכן צריך להפריש עליו שה מספק.
לכן הגמרא אומרת שזה גם כרבי יהודה: פטר חמור לא יהיה יותר חמור מהקדש שפודים אותו בשוויו, והתורה אמרה "בשה" רק כדי להקל עליו ולא להחמיר, שאפשר לפדות אפילו בשה ששווה מעט. והגמרא מספרת שרב נחמן בריה דרב יוסף פדה פטר חמור בעשבים שלוקים בשוויו.

2. יונתן פדה פטר חמור של דוד בלי לשאול אותו. החמור של מי?

פדיית פטר חמור של אחר

- רב שיזבי אמר בשם רב הונא שמי שפודה פטר חמור של חברו, הפדיון תקף.
הגמרא שואלת: האם החמור שנפדה שייך לפודה או לבעלים? לדעת רבי שמעון, שמתיר את הפטר בהנאה לפני פדיון, הוא בודאי ממון הבעלים. השאלה היא לדעת רבי יהודה, שהפטר אסור בהנאה, האם הוא דומה להקדש, שלומדים מפסוק שכל מי שנותן כסף לפדות אותו זוכה בו, או שלא, כי לבעלים יש קניין ממוני בהפרש שבין שווי החמור לשווי השה?
רב נחמן הוכיח שהחמור שייך לבעלים, מבריייתא שאומרת שהגונב פטר חמור של חברו משלם כפל לבעלים, "ואף על פי שאין לו עכשיו יש לו לאחר מכאן" כלומר, אע"פ שפטר החמור לא שייך לו כרגע. והבריייתא היא לא כרבי שמעון, כי לדעתו החמור שייך לבעלים

להארות: dafspoiler@gmail.com

כבר עכשיו, אלא **כרבי יהודה**. ואם הוא דומה להקדש הגנב לא היה משלם כפל, כי כתוב "וְגֵנֵב מִבֵּית הָאִישׁ" ולא מבית הקדש. מוכח מכאן שהחמור של הבעלים.

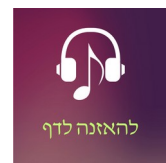
3. מנחם ירש מסבו הכהן חמורים שחייבים בפדיון. הוא צריך לתת שה לכהן?

פדיון פטרי חמורים ומתנות כהונה

- המשנה אמרה בדף ט שהשה שהופרש מספק נכנס לדיר להתעשר, כלומר, נספר עם שאר הצאן למעשר בהמה. הברייתא שואלת באיזה מקרה זה נאמר, ועונה שלא מדובר כשהשה כבר הגיע ליד כהן וחזר לישראל, כי מה שניתן לישראל במתנה או שהישראל קנה אותו פטור ממעשר בהמה. אלא מדובר בישראל שיש לו עשרה 'ספק פטרי חמורים' כאלה בבית, שמפריש עליהם עשרה טלאים, מעשר אותם והם שלו.
- וזה מסייע ל**רב נחמן**, שאמר בשם **רבה בר אבבה** את אותו הדין. הוא אמר שישראל שיש לו עשרה פטרי חמורים ודאיים שירש מסבו מצד אמו, כהן, שהוא ירש אותם מסבו מצד אמו, ישראל, מפריש עליהם עשרה טלאים, מעשר אותם והם שלו, כי כאילו הסבא הכהן הפריש את הטלאים לעצמו והוריש אותם. **רב נחמן אמר** את אותו רעיון גם בירושה זהה של טבלים ממורחים, כלומר בתבואה שנגמרה מלאכתה וטרם הופרשו ממנה תרומות ומעשרות.
- והגמרא מסבירה שהיה צריך לומר במפורש את שני הדינים. כי בפטרי חמורים היה מקום לחשוב שהדין נכון רק כי השה כבר גוף ומין נפרד מהחמור ולא צריך מעשה של הפרשה וכאילו הוא כבר ירש אותם בנפרד, אבל בטבלים צריך עדיין להפריש והמתנות שלא הורמו כמי שלא הורמו. ולחילופין בטבלים היה מקום לחשוב שהדין נכון רק כי אפשר לעשר מהם ובהם, שהכול מונח יחד, אבל בפטרי חמורים צריך להביא שה מבחוח.
- אגב כך **רבי שמואל בר נתן אמר** בשם **רבי חנינא** שמי שקונה טבלים ממורחים מגוי מעשר אותם והם שלו (התרומה והמעשר שהפריש נשארים אצלו, והוא מוכר אותם לכהנים). הגמרא שואלת מי מירח אותם: אם הגוי, הרי כתוב "דִּגְגָןךָ" ולא דיגון (מירוח) של גוי! ועונה שישראל מירח אותם ברשות הגוי כאריס והקרקע של הגוי, ולכן הוא מעשר כי אין קניין לגוי בארץ ישראל לפטור ממעשר, אבל הם שלו, כי הוא אומר לכהן שהוא בא מכוח אדם שאי אפשר להתדיין איתו.
- המשנה בדמאי אומרת שפירות שהופקדו אצל גוי הם כפירותיו של הגוי שכמובן לא התעשרו כי החליף אותם, וצריך לעשר אותם, ו**רבי שמעון אמר** שיש ספק אם הוחלפו. **רבי אלעזר אמר** שכולם מסכימים שצריך להחמיר ולהפריש מהם, והמחלוקת היא רק אם נותנים לכהן את התרומה: התנא הראשון סובר שכן, כי ודאי החליף את הפירות, ו**רבי שמעון סובר** שלא, כי זה ספק.
- **אביי הקשה לרב דימי**: אם ודאי החליף, למה נותנים לכהן? הרי ראינו ש**רבי חנינא אמר** שהם שלו! **ורב דימי ענה** שהמשנה (שנותנים לכהן) עוסקת בתרומה גדולה, ו**רבי חנינא** (שהם שלו) בתרומת מעשר. **אביי אמר** שהתשובה הזכירה לו ש**רבי יהושע בן לוי לומד** מהפסוק "כִּי תִקְחוּ מֵאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל" שהלוקח טבלים ממורחים מגוי פטור מלתת לכהן תרומת מעשר.

הדף לע"נ
אמו"ר שלמה חיים משה ב"ר שמואל מנחם הכ"מ
גלב"ע י"א כסלו התשפ"ו

4. שה שעידו הפריש לפדיון פטר חמור מת לפני שנמסר לכהן. של מי הנבלה?

שה הפדיון שמת

- המשנה אמרה שאם השה מת מותר להנות ממנו. הגמרא שואלת: איפה הוא מת? אם בבית הכהן, פשוט שהוא שלו! ואם בבית הבעלים והכוונה שהכהן נהנה בו, גם זה פשוט! ועונה שאפשר היה לחשוב שהכהן לא זכה בו עד שהגיע לידו, ולכן מלמדים שמרגע שהופרש הוא ברשות הכהן.